

A Magyar Köztársaság Legfelsőbb Bírósága a dr. Hódy Pál Gábor ügyvéd által képviselt felperesnek a Regionális Államigazgatási Hivatal Szociális és Gyámhivatala alperes ellen kapcsolattartási ügyben hozott közigazgatási határozat felülvizsgálata iránt indult perében - amely perbe az alperes pernyertességének előmozdítása érdekében az elsőfokú eljárásban dr. Olasz József ügyvéd, a felülvizsgálati eljárásban dr. Marjay Zsolt ügyvéd által képviselt beavatkozó beavatkozott - a Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Bíróság 2008. január 9. napján kelt 9.K.21.624/2007/6. számú jogerős ítélete ellen a felperes által 7. sorszám alatt benyújtott felülvizsgálati kérelem folytán az alulírott napon megtartott nyilvános tárgyaláson meghozta az alábbi

í t é l e t e t :

A Legfelsőbb Bíróság a Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Bíróság 9.K.21.624/2007/6. számú ítéletét hatályában fenntartja.

Kötelezi a Legfelsőbb Bíróság a felperest, hogy 15 nap alatt fizessen meg az alperesnek és az alperesi beavatkozónak 20.000 - 20.000 /húszezer - húszezer/ forint felülvizsgálati eljárási költséget, továbbá az államnak - külön felhívásra - 36.000 /harminchatezer/ forint felülvizsgálati eljárási illetéket.

Az ítélet ellen további felülvizsgálatnak nincs helye.

I n d o k o l á s

A felperes és az alperesi beavatkozó házasságát a bíróság az 1994. augusztus 25. napján jogerős részítéletével bontotta fel. A házastársak jogerős bírói egyezséget kötöttek a házasságukból 1993. június 9-én született Tibor utónevű közös gyermekük anyjánál történő elhelyezése a felperes apa gyermektartásdíj-fizetési kötelezettsége és a kapcsolattartás módja tekintetében.

A Nyíregyházi Városi Gyámhivatal a 2001. december 17. napján kelt 141.553-4/2001.VII. számú - a másodfokú hatóság 2002. március 14. napján meghozott 20.145/9/2002. számú határozatával helybenhagyott - határozatával a felperes kérelmére újraszabályozta a kapcsolattartást, akként, hogy feljogosította minden hónap 1. és 3.

hétvégéjén, szombaton, 10 órától 17 óráig az elvitel jogával és a visszavitel kötelezettségével való folyamatos kapcsolattartásra; míg az időszakos kapcsolattartás keretén belül feljogosította karácsony második napján és az azt követő két napon, húsvét második napján és az azt követő két napon, a nyári szünidő alatt pedig egy hét időtartamra, az elvitel jogával történő kapcsolattartásra. A felperes kérésére a Nyíregyházi Városi Gyámhivatal a gyermek át- és visszaadásának helyéül a családsegítő és gyermekjóléti szolgálatot jelölte ki.

A Nyíregyházi Városi Gyámhivatal a 2004. június 28. napján kelt határozatával a felperes időszakos kapcsolattartás megváltoztatása iránti kérelmét a téli és tavaszi szünetre irányuló újraszabályozás tekintetében elutasította, míg a nyári szünetre vonatkozó szabályozást akként módosította, hogy az időszakos nyári kapcsolattartás időpontja minden év július hónapjának első hete és augusztus hónapjának első hete.

A felperes 2007. április 3-án fordult ismét a Nyíregyházi Városi Gyámhivatalhoz, és kérte az ünnepek körüli kapcsolattartás újraszabályozását, és a nyári szünet alatti kapcsolattartás időtartamának növelését.

A Nyíregyházi Városi Gyámhivatal a 2007. július 4. napján hozott 26.715-9/2007.VII. számú határozatában a felperes kapcsolattartás újraszabályozása iránti kérelmét elutasította.

A felperes fellebbezése folytán eljáró alperes a 2007. szeptember 5. napján hozott 8306-3/2007. számú másodfokú határozatával az elsőfokú határozatot helybenhagyta.

A felperes keresetében ezen alperesi határozatok felülvizsgálatát kérte.

Eljárási szabálysértésként jelölte meg, hogy az alperes elmulasztotta a gyermek és az anya körülményeinek feltárását, pszichológiai szakvélemény beszerzését, környezettanulmány készítését, kifogásolta az anya és a gyermek meghallgatásáról történő értesítése elmaradását, idézésében a mulasztása következményéről történő tájékoztatás elmaradását.

Anyagi jogszabálysértésként arra hivatkozott, hogy a tényállás a tényektől eltérően, hiányosan került megállapításra, a gyámhivatal nem tett kísérletet a felek közötti egyezség létrehozására, és nem hívta fel őket a mediációs eljárás lehetőségére.

Állítása szerint a jelenlegi szabályozás helytelen és életszerűtlen. A folyamatos kapcsolattartás ideje alkalmatlan a szoros kötődés kialakítására, az időszakos láthatás rendszere pedig a nagy távolság miatt értelmetlen. Hivatkozott arra, hogy a kialakult jogalkalmazási gyakorlat szerint a nyári szünet tartama alatti négyhetes kapcsolattartásnál rövidebb szabályozás jogellenes.

A megyei bíróság a felperes keresetét elutasította. Ítéletének indokolásában a Gyermekek jogairól szóló New Yorkban 1989. november 20-án kelt Egyezmény kihirdetéséről rendelkező 1991. évi LXIV. törvény 3. cikk 1. pontjában, 12. cikk 1. pontjában és 18. § 1. pontjában rögzítettekre hivatkozott. A kapcsolattartásra vonatkozó jogi szabályozás tekintetében idézte a házasságról, a családról és a gyámságról szóló 1952. évi IV. törvény /a továbbiakban: Csjt./ 92. § /1/ bekezdésében, továbbá a gyámhatóságokról, valamint a gyermekvédelmi és gyámügyi eljárásról szóló 149/1997. /IX. 10./ Kormányrendelet 27. § /1/ bekezdés a/ pontjában, /2/ és /3/ bekezdésében, 29. § /1/ bekezdésében és 30. § /1/, /2/ és /4/ bekezdésében foglaltakat, hivatkozott a kapcsolattartás részletes szabályaira.

Kifejtette a megyei bíróság, hogy adott esetben a kapcsolattartás formái szabályozottak, azon belül az időszakos kapcsolattartás bővítését a bíróság álláspontja szerint alappal nem igényelheti az a jogosult, aki a Csjt. 92. § /1/ bekezdése szerint különélő szülőként kapcsolattartási kötelezettségének nem tesz eleget, gyermekével a kapcsolatot a hatályos szabályozás szerint nem tartja fenn, kapcsolattartási jogát nem gyakorolja.

Rámutatott a megyei bíróság, hogy a gyámhatóságnak - az egyedi eset összes körülményét mérlegelve - tekintettel kellett lennie a kapcsolattartási jogosult különélő szülő és a gyermek közötti érzelmi kapcsolat mélységére, a gyermek véleményére. Nincs rendszeres, visszatérően rendszeres időközökben ismétlődő kapcsolattartás a gyermek és a felperes között, a felperes szülői kötelességét önhibájából tartósan nem teljesítette, elhanyagolta, így a jogosított felperes érdekei sérelmére sem hivatkozhat alappal a rendkívüli kapcsolattartási joga bővítése iránti kérelme elutasítása miatt.

Kifejtette a megyei bíróság, hogy nem jogszabálysértő az sem, ha a gyámhatóság az egyedi eset összes körülményét mérlegelve a kapcsolattartást nem az általában szokásos módon és mértékben biztosítja. Nincs olyan gyakorlat, amely szerint minden ügyben - tekintet nélkül az eset körülményeire - a felperes által igényelt mértékű kapcsolattartási jogot kellene biztosítani. Adott esetben az újraszabályozás, az időszakos kapcsolattartás bővítésének indokoltsága nem állt fenn, és a kérelem teljesítése tekintetében a kiskorú ellenző nyilatkozata miatt az újraszabályozás a kiskorú érdekeit sem szolgálta volna.

Megállapította a megyei bíróság, hogy nem történt jogszabálysértés akkor sem, amikor az újraszabályozás iránti kérelem elbírálása során a gyámhivatal nem hívta fel a feleket a gyermekvédelmi

közvetítői (mediációs) eljárás igénybevételének lehetőségére (149/1997. /IX. 10.) Kormányrendelet 30/A. § /1/ bekezdés).

Nem volt indokolt a rendelkezésre álló adatok mellett a tényállás megállapításához és az érdemi határozat meghozatalához a kapcsolattartás kötelezettjénél, az anyánál környezettanulmány felvétele sem.

A Kormányrendelet 11. § /6/ bekezdése szerint a gyámhatóság jogszerűen járt el, amikor a gyermeket a felperes - mint érdekelt - jelenléte nélkül hallgatta meg, a tárgyalás tartása pedig a 13. § /1/ bekezdése szerint a gyámhatóság mérlegelési jogkörébe tartozó kérdés.

A Pp. 339/B. §-ában foglaltakra hivatkozással leszögezte a megyei bíróság, hogy a hivatkozott jogszabályi rendelkezéseknek megfelelően, és azok szellemében történt meg a gyámhivatal rendelkezése a felperes kérelmének elutasításáról.

Az alperes - eljárása során - jogszabályt nem sértett, a tényállást megfelelően feltárta, azokat a vonatkozó jogszabályi rendelkezésekkel helyesen összevetve, a mérlegelés szempontjait rögzítve hozta meg megalapozott és jogszerű döntését.

A jogerős ítélet ellen a felperes nyújtott be felülvizsgálati kérelmet, elsődlegesen annak megváltoztatását, másodlagosan hatályon kívül helyezését kérte, a keresetében foglaltakat fenntartotta.

Álláspontja szerint a jogerős ítélet a felperesnek a Csjt. 92. §-ában szabályozott kapcsolattartási jogát korlátozza, valamint a Pp. 339/B. §-ában meghatározott mérlegelési feltételeknek sem felel meg.

A felperes megítélése szerint a megyei bíróság határozata több helyen iratellenes; a tényállást nem kellő mértékben állapította meg, a tényekből nem alapos következtetést vont le, mérlegelése nem okszerű, tehát jogszabálysértő.

Kifogásolta, hogy mind a gyámhivatal, mind a bíróság lényegében azért tartotta a felperes újraszabályozásra vonatkozó kérelmét alaptalannak, mert a folyamatos kapcsolattartás hiányossága miatt az apa és gyermeke közötti kapcsolat nem vált szorossá. Ezen érvelés - álláspontja szerint - nem fogadható el, mert sem a hatóság, sem a bíróság nem tisztázta a korábbi állapotot, hogy egyáltalán milyen szintű, mélységű volt a kapcsolatuk, mihez képest következett be az ún. lazulás. Kifejezetten kérte pszichológus eljárását, de azt a hatóság indokolatlannak vélte, a bíróság pedig nem tért ki rá.

Többször hivatkozott arra is, hogy szerinte nem kizárólag a neki felróható magatartás okozta a gyermek érzelmi eltávolodását, hanem abban az anya helytelen háttéri nevelése, az ösztönzés elmaradása a valódi okozati tényező.

A hatóságok közvetlenül észlelték az anya részéről a hosszú évek során tapasztalható merev, pusztán a rideg szabályokat elfogadó, az

apával szóba nem álló, információtól elzáró, de a változó körülményekhez alkalmazkodni nem kívánó, az apakép nélkül felnövő gyermek érdekét nem szolgáló magatartását, mégsem javasolták a mediáció bevezetését.

Hivatkozott arra, hogy eredeti kérelme tulajdonképpen a korábbi helyzet - folyamatos egynapos, hétvégi -, az ünnepek és tanítási szünetek körüli kapcsolattartás teljes újraszabályozására irányult; a gyámhatóságok azonban nem ekként kezelték a témát.

Álláspontja szerint a bíróság döntése akkor lehetett volna alapos, ha a szülők és a gyermek közötti érzelmi kötődést, annak módját és szintjét szakember (pl. pszichológus) bevonásával tisztázta volna.

Az alperes és az alperesi beavatkozó felülvizsgálati ellenkérelme a jogerős ítélet hatályban tartására irányult.

A felperes kérte a felülvizsgálati kérelem tárgyaláson történő elbírálását.

A felülvizsgálati kérelem nem alapos.

A Legfelsőbb Bíróság álláspontja szerint a megyei bíróság megfelelő alapossággal feltárta az ügyben irányadó tényállást, és abból - az ide vonatkozó jogszabályi rendelkezések helyes alkalmazásával - helytálló jogi következtetést vont le.

Kiemeli a Legfelsőbb Bíróság, hogy a Pp. 270. § /2/ bekezdése és 272. § /2/ bekezdése értelmében a felülvizsgálati eljárás során kizárólag a jogerős ítélet jogszerűsége vizsgálható.

Ha a felülvizsgálati kérelem a jogerős ítélettel megállapított tényállást, vagyis azt sérelmezi, hogy a bíróság a tényállást a Pp. 206. §-ának megsértésével állapította meg, a jogerős ítélet érintésének csakis akkor van helye, ha a tényállás iratellenes, illetőleg a bíróság a bizonyítékokat - azok egybevetése során - nem a maguk összességében értékelte, és ennél fogva a megállapított tényállás nyilvánvalóan okszerűtlen, vagyis lényeges logikai ellentmondást tartalmaz.

Nem állapítható meg jogszabálysértés akkor, ha a felülvizsgálati kérelem a bizonyítékok okszerű mérlegelését támadja.

A Pp. 206. §-a szerinti szabad bírói mérlegeléssel megállapított tényállás - ha az nem iratellenes vagy logikátlan - felülvizsgálata nem lehet eredményes, a felülvizsgálati eljárásban ugyanis felülmérlegelésnek nincs helye; nincs lehetőség a bizonyítás adatainak újabb egybevetésére és értékelésére, a felülvizsgálat csak arra szorítkozhat, hogy a mérlegelés körébe vont adatok, tények értékelésénél nincs-e nyilvánvalóan helytelen következtetés.

A felperes felülvizsgálati kérelmének tartalmi elemzése során megállapítható volt, hogy abban a felperes tulajdonképpen a

gyámhivatalok eljárását sérelmezte, a per korábbi szakaszában felhozott kifogásait ismételte.

A felülvizsgálati eljárásban azonban - a Pp. fenn hivatkozott törvényi rendelkezése folytán - már csak a jogerős ítélet jogszerűsége volt vizsgálható.

Nem vitás, hogy a gyámhivatal a Csjt. és a Kormányrendelet ide vonatkozó rendelkezéseinek alkalmazásával, mérlegelési jogkörében döntött a felperes újraszabályozási kérelme tárgyában. E körben helyesen hivatkozott a megyei bíróság a Pp. 339/B. §-ában meghatározott, a mérlegelési jogkörben hozott határozatok felülvizsgálatánál irányadó szempontokra.

A Legfelsőbb Bíróság álláspontja szerint a megyei bíróság ezen jogszabályi rendelkezések betartásával megalapozottan és jogszerűen végezte el a keresettel támadott határozatok jogszerűségi felülvizsgálatát.

A felülvizsgálati kérelemben foglaltak kapcsán kiemeli a Legfelsőbb Bíróság, hogy alaptalanul hivatkozott arra a felperes, miszerint a gyámhivatal a Csjt. 92. §-a szerinti kapcsolattartási jogát korlátozta volna.

A Csjt. 92. §-a szerint a gyermekétől külön élő szülő joga és kötelessége, hogy gyermekével kapcsolatot tartson fenn, vele rendszeresen érintkezzen; de ez a jogszabályi rendelkezés nem szabályozza annak mértékét, arról a Kormányrendelet sem rendelkezik.

Az e körben kialakult bírói gyakorlat irányadónak tekinthető ugyan, de a szabályozás alapja mindenkor a kapcsolattartásra jogosult, és a kapcsolattartásra kötelezett méltányos érdeke, körülménye, a gyermek kora, egészségi állapota, tanulmányi előmenetele, stb. - a Kormányrendelet 30. § /4/ bekezdéséből következően.

Legfontosabb rendelkezése a jogszabálynak a kapcsolattartás szabályozása vonatkozásában az, hogy a bíróság és a gyámhivatal a jogszabályi kritériumok figyelembevételével a gyermek érdekeinek elsődleges szem előtt tartásával hozza meg döntését.

Megjegyzi a Legfelsőbb Bíróság, hogy a perben rendelkezésre állt adatok tanúsága szerint a felperes a gyermekkel való elhidegülő kapcsolatának helyrehozását a nyári időszakos kapcsolattartás meghosszabbításával vélte megoldhatónak.

Alapvetően téves azon érvelése, hogy a folyamatos kapcsolattartás elmaradása, sőt, annak teljes hiánya az időszakos kapcsolattartás szabályozása során figyelmen kívül hagyható.

A szülő-gyermek kapcsolat nem választható szét nyári kapcsolattartásra, és az egész évben gyakorolható folyamatos kapcsolattartásra.

A gyermekjóléti központ igazgatójának leveléből megállapítható volt, hogy a felperesnek 2005. évben 18 alkalommal volt kapcsolattartásra lehetősége, amelyből két alkalommal jelent meg,

16 alkalommal nem; 2006. évben 13 alkalomból egyszer sem élt a felperes kapcsolattartási jogával, 4 alkalommal rendkívüli kapcsolattartásra vitte el a gyereket; 2007. évben pedig 9 alkalomból 8-szor nem vette igénybe a kapcsolattartást, mindössze 1 alkalommal jelent meg a kapcsolattartási időpontban, ekkor viszont az anya és a gyermek nem jött el.

A Legfelsőbb Bíróság megítélése szerint körültekintően járt el a gyámhivatal akkor, amikor ezen tények - a felperes kapcsolattartást elhanyagoló magatartása - figyelembevételével hozta meg az időszakos kapcsolattartás újraszabályozására irányuló kérelmet elutasító döntését.

Sérelmezte a felperes, hogy a jelen helyzet kialakulásában az anya nevelése is szerepet játszott, mégsem javasolta a gyámhivatal a mediáció bevezetését.

Ennek kapcsán megállapította a Legfelsőbb Bíróság, hogy a felek közötti egyezség létrehozását a gyámhivatal megkísérelte - az ide vonatkozó jogszabályi rendelkezéseknek megfelelően -, de a felperes a tárgyaláson nem jelent meg.

Jegyzőkönyvi úton a gyámhivatal tájékoztatta a szülőket a közvetítői eljárás lehetőségéről, a közvetítői eljárás azonban csak önkéntesen vehető igénybe, arra a felek nem kötelezhetők.

Alaptalanul kifogásolta a felperes felülvizsgálati kérelmében azt is, hogy a gyámhivatal a folyamatos és időszakos kapcsolattartás újraszabályozására egyaránt kiterjedő kérelmét nem teljes körűen bírálta el.

A felperes 2007. március 28-án kelt beadványából egyértelműen megállapítható volt, hogy az csak az időszakos kapcsolattartásra vonatkozott, a folyamatos kapcsolattartás újraszabályozását az apa nem kérte.

A felperes által hiányolt pszichológiai vélemény beszerzésének mellőzésével kapcsolatosan a Legfelsőbb Bíróság egyetértett a megyei bíróságnak - a gyámhivatalokkal egyező - jogi álláspontjával.

A Kormányrendelet 30. §-a alapján a kapcsolattartás szabályozása során először egyezség létrehozására kell törekednie a gyámhivatalnak, ennek hiányában a gyámhivatal dönt a szabályozásról. Szakértői vélemény beszerzése iránt csak indokolt esetben kell intézkedni, amikor a tényállás tisztázásához a szülő-gyermek kapcsolat elemzése szükséges, a gyermek érdekében. Az eljárás során rendelkezésre állt adatok ennek indokoltságát nem támasztották alá, a felperesi kérelem elbírálásához ennek hiányában is megfelelő mennyiségű és mélységű adat állt a gyámhivatal rendelkezésére.

Minderre tekintettel a Legfelsőbb Bíróság megállapította, hogy a jogerős ítélet a felülvizsgálati kérelemben megjelölt jogszabályokat nem sértette meg, ezért azt a Pp. 275. § /3/ bekezdése alapján hatályában fenntartotta.

A felülvizsgálati eljárásban felmerült alperesi és alperesi beavatkozói perköltség megfizetésére a Legfelsőbb Bíróság a felperest a Pp. 270. § /1/ bekezdése folytán alkalmazandó Pp. 78. § /1/ bekezdése és 83. § /1/ bekezdése szerint kötelezte.

A tárgyi illeték-feljegyzési jog folytán le nem rótt felülvizsgálati eljárási illeték viselésére a felperes a 6/1986. /VI. 26./ IM rendelet 13. § /2/ bekezdése értelmében köteles.

Budapest, 2009. február 18.

Dr. Buzinkay Zoltán sk. tanácselnök, Dr. Fekete Ildikó sk. előadó bíró, Dr. Kárpáti Zoltán sk. bíró

A kiadmány hiteléül:

tisztviselő